

Slavenski dom

Ste. 208

V Ljubljani, v soboto, 12. septembra 1936

Leto 1.

Strahote državljanske vojne v oblegani toledski trdnjavi, zadnje dejanje junaških kadetov:

Branilci Alcazarja prosijo duhovnika

Madrid, 12. septembra. o. Vojno ministrstvo je popoldne objavilo poročilo, v katerem pravi, da se danes od 5. ure razvija huda bitka pri Tala-vero del Tajo.

Isto poročilo pravi, da se žaloigra kadetov v toledskem Alcazarju razvija zelo tragično. Kmalu po dvanajsti uri so kadeti poslali odposlanca z belo zastavo, ki je zaprosil vladne zastopnike, da naj jim pošljejo katoliškega duhovnika, da bi lahko krščansko umrli. Miličniki so šli takoj iskat katoliškega duhovnika in so po dolgem iskanju našli starega duhovnika, ki je še ostal v mestu. Objubil so mu, da se ne bo nikomur ničesar zgodilo, samo pove naj za naslov duhovnika, da bi šel k umirajočim kadetom v trdnjavo Alcazarja. Po dolgi prošnji in varščinah je duhovnik povedal za naslov duhovnika, ki bi šel izvršiti žalostno nalogo. Duhovnika so nato miličniki našli in ga odvedli pred trdnjavo. Duhovnik je odšel z belo zastavo in Alcazar in takoj za njim se je še postrilo streljanje. Alcazar je že porušen, samo ena četrtina zidov še skriva zadnje borce.

Krst med mrtvaškimi trupli

Duhovnik, ki je storil zadnjo uslugo junaškim obleganecem, je pater Camarasa. Pater je ostal v trdnjavi od 9 zjutraj pa do 12. Ko se je vrnil iz trdnjave, je bil do kraja potrt in obupan, zaradi strahotnih prizorov, ki jih je videl v oblegani trdnjavi.

Pater Camarasa je povedal, da je pogled v notranjost Alcazarja bolj žalosten, kakor pa si ga more predstavljati najstrašnejša domišljija. Tri četrtine zidov je porušeni. Vse povsod je silen smrad, ki se dviga iz gnijočih človeških trupel. V kletih ne morejo mrtličev spraviti nikamor in tudi zažgati jih ni mogoče.

Duhovnik je imel v trdnjavi mašo, spovedal vse branilce in jih obhajal ter krstil celo dva otoka, ki sta se rodila med obleganjem. Kakor je znano, je v trdnjavi zaprtih tudi veliko žensk in otrok ter talcev. Po duhovnikovem poročilu je vlada ponudila nacionalističnim branilcem, da dovoli ženskam, otrokom in talcem prost odhod, toda branilci na to niso šli in odgovorili, da hočejo rajši vsi skupaj umreti v boju za stvar, za katero so se zavzeli.

Vladno topništvo in letala so takoj nato začela znova bombardirati Alcazar, ki ga bodo v nekaj dneh porušili še tam, kjer je do zdaj stal.

Predlog za desetdnevno premirje

Madrid, 12. septembra. o. Havas poroča, da se po posredovanju tujih diplomatskih zastopnikov v resnici vrše pogajanja za desetdnevno premirje v državljanski vojni. Zdi se, da to želi večina madridskih vladnih zastopnikov, edino komunisti temu načrtu odločno nasprotujejo. Predsednik vade Largo Caballero si je vzel 48 ur odloga, da se bo v tej stvari sporazumel z ostalimi člani vlade.

Diplomati proti strupenim plinom

St. Jean de Luz, 12. sept. o. Tu se posvetojujejo inozemski diplomati, ki so se umaknili iz Španije in razpravljajo o tem, če bi ne kazalo, da vsi skupaj pošljejo nacionalistični vladi v Burgozu poslanico, da opusti uporabo strupenih plinov v bojih. Švedski senator Branting je namreč poslal diplomatom poročilo, po katerem so nacionalisti pri naskokih na Irun uporabljali strupene pline. Na plošno menijo, da do tega koraka diplomatov ne bo prišlo, ker bi se s tem diplomati vmešali v špansko državljansko vojno, ki uradno velja še zmeraj za notranjo zadevo Španije.

Vlada o svojih uspehih

Valencia, 12. septembra. Havas. Izve se, da je vladno letalstvo bombardiralo Terruel. Metalo je bombe posebno na električno centralo in na

bogoslovje. Razrušena je bila tudi železniška postaja, kjer se je ravnokar sestavljal velik vojaški transport. Bogoslovje pa je bilo bombardirano zaradi tega, ker so nacionalisti spremenili bogoslovje v jetnišnico za socialiste. Izvidniki na letalih so lahko opazili, da so se nekateri socialisti lahko umaknili med bombardiranjem in zbežali.

V Barceloni še naprej streljajo nacionalistične častnike. Včeraj popoldne sta bila ustreljena dva topniška kapitan in dva podporočnika.

Havas poroča: Vladni rušilec Almirante Miranda in rušilec Grafina sta bila na opazovališču pri Villa San Antonio. Rušilec Almirante Miranda je ustavljal tuji parnik »Alma«. Ne ve se še, po katerem povelju in tudi za parnik se še ne ve, pod katero zastavo je plul. Parnik »Alma« je moral izročiti ves tovor živeža, ki ga je vozil s seboj.

»Daily Telegraph« poroča iz Gibraltarja, da je včeraj neka podmornica madridske vlade streljala iz topov na neki ameriški parnik. Napadenemu parniku je takoj priplula na pomoč ameriška križarka »Oklahoma«.

Včerajšnji dan je na fronti pri prelazu pred Leonom potekel mirno, dasi je nacionalno letalstvo izvršilo več izvidniških poletov in pri tem metalo bombe. Nobena izmed važnejših zgradb ni bila zadeta. Vladno letalstvo je razgnalo nacionalno kolono, ki je hotela prodrati v smeri De Pinarese. Tudi na fronti pri Gvadarami je položaj neizpremenjen. Vladne čete so dobile nova ojačenja.

V nekem poročilu, ki ga je vlada snoči objavila po radiu, se pripoveduje, da begunci iz nacionalnih taborov pripovedujejo, da so častniki zelo nezaupljivi napram vojakom. Begunci pravijo, da je bilo zadnje čase izvršenih v vrstah nacionalnih čet mnogo smrtnih kazni.

Najvažnejši uspeh razgovorov dr. Stojadinovića v Bukarešti

Preskrba Jugoslavije z bencinom je zagotovljena

Bukarešta, 12. septembra. Rador poroča: Predsednik vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović je včeraj ob 13 sprejel v predsedstvu vlade v navzočnosti Tataresca, predsednika vlade kraljevine Rumunije in poročevalce romunskih in tujih listov. Novinarje je predstavil predsedniku vlade pomočnik ravnatelja tiskovnega oddelka zunanjega ministrstva Raoul Anastasiu. Dr. Stojadinović je z vsakim izmed prisotnih novinarjev spregovoril nekaj besed, nato je dal pa tole izjavo:

Doslej nisem imel časti osebno poznati predsednika vlade gosp. Tataresca in novega zunanjega ministra gosp. Antonesea, dvodnevno skupno delo je pa pokazalo, da je pravo zadovoljstvo delati z njima. Rad imam energične ljudi-realiste, ki so po svojem duhu pripravljeni na odločitve in za akcijo. Zato smo se tudi med seboj lahko razumeli in zato smo tudi takoj spravili v dejanje sprejete sklepe. Odeveč je reči, da sem glede zunanje politike tudi to pot ugotovil popolno enakost naših nazorov. Cilji, metode in politika Male zveze ostanejo torej nespremenjeni. Moje bivanje v Bukarešti je bilo zelo koristno. Ko zapuščam lepo romunsko prestolnico, obžalujem samo to, da nisem mogel tu dalje ostati, vendar upam, da bodo po tem prvem obisku prišli še drugi z obeh strani.

Bukarešta, 11. septembra. Predsednik romunske vlade Tatarescu je sprejel v posebno avdijenso Svetislava Petrovića, ravnatelja agencije Avale, in mu dal posebno izjavo za jugoslovanski tisk. Gosp. Tatarescu je izjavil:

Obisk predsednika jugoslovanske vlade dr. Stojadinovića je bil važen dogodek za okrepitev jugoslovansko-romunskega razmerja. Ta obisk je bil ne samo nova akcija z namenom, da se pokaže javnosti enakost ciljev, po katerih stremimo v svoji zunanji politiki z ramo ob rami s svojimi zavezniki, ciljev, ki se izražajo v geslu mir in varnost — temveč nam je ta obisk tudi omogočil proučevanje in naglo ureditev cele vrste problemov, ki zelo zanimajo naši dve državi. Med temi problemi smo v prvi vrsti razpravljali o gospodarskih vprašanjih, ker mislimo, da morajo naše politične zveze izpopolniti se z našimi gospodarskimi zvezami.

Nacionalisti niso uporniki

Pariz, 12. septembra. o. Nacionalistična vlada v Burgozu je izdala ostre odloke proti tujim častnikom, ki se zmeraj nazivajo nacionaliste z uporniki, rdeče čete pa z lojalisti. Nacionalistična vlada bo vsem tem častnikom nele onemogočila gibanje po ozemlju, ki je v oblasti nacionalistov, temveč jih bo dala tudi aretirati. Če ima katera skupina v Španiji pravico do naslova zvestobe, potem so to nacionalisti, ki so zvesti starim vrednotam Španije.

Iz Burgoza poročajo tudi o silnih izgubah, ki jih je doživela vladna ekspedicija na Baleare. Pri bojih na Malorci je padlo 2000 vojakov, ki so zapustili 12 topov, 4 močnarje, 60 strojne, 2800 pušk ter več tisoč granat in ročnih granat. Nacionalisti so razbili tudi štiri vladna letala, ki so se spustila na morje v Palmi.

Burgos, 12. septembra. Havasov dopisnik iz štaba nacionalne junte poroča:

Sinočnje poročilo generala Franka poroča, da so nacionalistične predhodnice 10 km pred Talavera del Tajo. Na tem odseku je bila vzpostavljena zveza med tremi kolonami, ker sta bila razgnana in pobita dva nasprotnikova oddelka. Tako je bila prekinjena zveza med oddelki vladnih čet, ki se bore pri Avili, in onimi, ki se bore pri Talaveri. Vladne čete so imele mnogo izgub. Samo v oddelku polkovnika Tele je bilo pobitih 250 vojakov.

Lisabona, 12. septembra. Po neki Reuterjevi vesti se uradno najodločneje demantira novica, češ da je Portugalska obljubila Nemčiji neko svojo luko kot bazo za podmornice v primeru vojnih zapletljajev med Nemčijo in kako drugo državo.

Pri tem proučevanju smo prišli do važnih sklepov, ki se bodo izrazili v dejanju.

Eden izmed teh tolikanj važnih sklepov, ki se tičejo jugoslovanskih koristi, je sklep, ki ureja pomembno vprašanje oskrbe Jugoslavije z bencinom. Jugoslavija razpolaga z obilnimi naravnimi bogastvi, manjka ji pa petroleja. Zato letalstvo, vojska in mornarica niso imele zadostnega poročstva, da bodo zmerom redno oskrbljene z zadostnimi količinami bencina. Na predlog predsednika vlade dr. Stojadinovića sem dal to vprašanje proučiti in v zadovoljstvo mi je, ker lahko izjavim,

Shodi ministra dr. Spaha po Bosni:

JRZ bo rešila hrvaško vprašanje

Bosanska Krupa, 12. sept. Minister dr. Spaho je imel včeraj več shodov po Bosni, med drugim tudi v Sanskem mostu.

Met poljo tja je sprejel deputacijo iz sreza sanski most in ostal z njo v krajšem razgovoru. Pred Sanskim mostom je g. ministra pozdravilo odposlanstvo meščanov in kmetov, ki jih je vodil poslanec Miljuš. Na čelu odposlanstva je bil 20 kmečkih konjenikov z državnimi zastavami, ki so spremili g. ministra do Sanskega mosta. Mesto samo je bilo okrašeno z državnimi zastavami. Na ulicah so bile ogromne množice, ki so vzklikale Nj. Vel. kralju in kraljevski vladi. Na mestnem trgu se je nato vršil velik shod, ki mu je prisostvovalo nad 8000 ljudi. Ko se je g. minister pojavil na odru, so ga prisotni pozdravili z dolgotrajnim vzklikanjem. V svojem govoru je dr. Spaho navajal delo kraljevske vlade in JRZ ter omenjal zlasti prizadevanja za te kraje. Poudarjal je zlasti, da je sedaj politično življenje obnovljeno. JRZ ima nasprotnike na levi in desni, priznati pa je treba, da obstoje velike razlike v programatičnih govorih. Program JRZ je iskreno demokratičen. JRZ je prevzela težko nalogo, da ohrani in

89.000 političnih voditeljev posluša Hitlerja

Nürnberg, 12. septembra. AA. DNB. Ob koncu četrtega dne kongresa je Hitler imel velik sestanek s političnimi voditelji stranke. Ob 8. zvečer se je na Zeppelinwiese zbralo 98.000 političnih voditeljev iz vse Nemčije. Vsi so bili v vrstah po 12. Ob 8.30 je prišel Hitler, ki je bil burno pozdravljen. Po pozdravu dr. Leya je govoril sam Hitler, ki je naprej podal kratek zgodovinski pregled stranke v zadnjih 4 letih. Temu delu se mora Nemčija zahvaliti, da je postala zopet močna in pogumna. Nikdo naj se ne vara, da bi zopet lahko zavladal tej državi ali pa jo porušil. Naši politični nasprotniki, ki jih mi dobro poznamo, si naj nikar ne mislijo, da bi mogli prinesiti k nam razdor od znotraj ali pa od zunaj. Nemčija ne bo dopustila, da bi njena bodoča generacija morala pretrpeti to, kar je pretrpela sedanja generacija. Nemčija hoče delati in hoče zato samo mir. To delo bo nadaljevala mladina in zato jo v tem smislu posebno pozdravljam.

Revolucija na Portugalskem

London, 12. septembra. o. Times poroča iz Gibraltarja, da je prišlo na ustju reke Tajo do novih mornarskih uporov. Na neki portugalski križarki so mornarji pobili vse častnike in nato bombardirali Lizbono. V več portugalskih garnizijah so se uprli vojaki in postrelili vse svoje predstojnike. Te vesti sicer portugalski krogi zanikajo in označuje upore kot dejanje nekaj najhujšanih mornarjev, toda Lizbona je že od predsedničinj popolnoma odrezana od sveta. Dve vojni ladji sta baje bombardirali mesto. Angleški krogi so zaradi teh dogodkov v velikih skrbih, ker se boje, da se ne bi komunisti polastili portugalskega brodomstva in bi se tako na skrajnem evropskem zahodu ustvarili veliko rdeče brodomstvo španskih in portugalskih ladij, ki bi lahko zaprle Gibraltar in ogrozile Sredozemsko morje.

Dunaj, 12. septembra. m. Avstrijska vlada je sklenila z Italijo pogodbo, da bo v Italiji kupila 300.000 kilogramov grozdja.

da je to za Jugoslavijo življenjsko vprašanje že zdaj urejeno. Ze danes dopoldne smo podpisali prvi dogovor o tem, in bodo jugoslovanska vojska, jugoslovansko letalstvo in vojna mornarica glede oskrbe z bencinom preskrbljene.

Obenem smo sprejeli sklepe glede oskrbe romunske vojne industrije s sirovinami, ki nam jih primanjkuje, ki nam jih pa lahko dobavlja Jugoslavija, med drugim gre za baker. Ta prvi dogovor bo dopolnjen z nadaljnjimi sklepi. Naši pristojni krogi za tega obiska niso držali križem rok. Opravili smo mnogo plodovitega dela, delali smo, a delo nam je bilo koristno za obe državi. Tako so bili dnevi, ki jih je prebil v Bukarešti predsednik vlade dr. Stojadinovića nova manifestacija jugoslovansko-romunskega bratstva in solidarnosti. Oba se tega zelo veseliva.

Kralj Peter II. na včerajšnjem obisku v naši beli Ljubljani

Naš mladi kralj v Ljubljani

Ljubljana, 12. septembra.

Včeraj okrog pol 10 ure je popolnoma iznenada prispel z Bleda v Ljubljano Nj. Vel. kralj Peter II. V kraljevem spremstvu sta bila kraljev angleški vzgojitelj Cecil Parrott in dežurni adjutant polkovnik Kokalj.

V spremstvu bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačenca si je Nj. Vel. kralj ogledal najprej Narodno galerijo v Narodnem domu. Tu je pozdravil visokega gosta predsednik NG g. dr. Windischer, ki je izrekel svojo radost, da more v hramu slovenske umetnosti pozdraviti tako priljubljenega kralja. Galerijo je nato razkazal Nj. Vel. kralju naš opolnomočen minister in poslanik v Buenos Airesu g. dr. Izidor Cankar. Nj. Vel. kralj Peter II. je zelo pazljivo sledil razkazovanju ter se je po enournem zadržanju v Galeriji prijazno zahvalil in poslovil.

Iz NG je mladi kralj odšel v muzej, kjer ga je pozdravil ravnatelj g. dr. Mal. Nato so mu razkazali posamezne oddelke muzeja in razložili pomembnost razstavljenih predmetov. Nj. Vel. kralj je pokazal veliko zanimanje za posamezne stvari, ki si jih je pozorno ogledoval. Pred odhodom se je kralj vpisal v posebno knjigo častnih obiskovalcev.

Iz muzeja se je Nj. Vel. kralj Peter odpeljal na Ljubljanski grad. Tu je visokega gosta pozdravil župan dr. Juro Adlešič, ban dr. Natlačenca pa je kralju predstavil še mestnega svetnika dr. Westra in načelnika kulturnega oddelka dr. Moleta. V tem spremstvu je nato mladi kralj odšel v grad, kjer so mu razkazali najprej kapelico, nakar se je povzpel na grajski stolp, od koder so mu razkazali panoramo Ljubljane in okolice. Dasi vreme ni bilo najbolj ugodno, je bil razgled dokaj dober in se je mladi kralj zadržal na stolpu okrog četrte ure. Nato se je v sobi grajskega čuvaja vpi-

sal v posebno knjigo, v kateri je vpisan kot prvi Njegov visoki oče blagopokojni kralj Aleksander, in sicer z datumom od 27. sept. 1925.

Ko je kralj s svojim spremstvom prispel zopet pred grad, je bilo tam zbranega že ogromno ljudstva, ki je prirejal mlademu kralju prisrčne ovacije. Ljudje, zlasti dijaki in dijakinje, so mu metali rože, dočim je kralj vesel odzdravljal z roko.

Z Grada se je odpeljal z avtomobilom pred stolnico. Pri vходу v stolno cerkev so visokega gosta pričakovali predstavniki stolnega kapitlja. Stolni prošt in generalni vikar g. Ignacij Nadrah je izrekel mlademu kralju iskreno dobrodošlico in želel, naj bo kraljev prihod blagoslovljen. Ban dr. Natlačenca je nato predstavil kralju stolni kapitelj, nakar mu je stolni dekan dr. Kimovec razložil cerkvene pomembnosti. Z veliko pozornostjo je kralj sledil razkazovanju, nakar se je povzpel na kor, kjer so ga zanimalo ogromne orglje, na katerih je že dan prej igral njegov brat kraljevič Tomislav. Tudi kralj si je pozorno ogledoval stroj orgelj, ki sta mu jih razkazala stolni dekan dr. Kimovec in stolni kapelnik Stanko Premrl. Nato je msgr. Premrl zaigral na orgle najprej državno himno in še nekaj drugih skladb. Ko je msgr. Premrl končal, je kralj pristopil k njemu, mu ponudil roko ter se mu lepo zahvalil za razkazovanje kakor za igranje. Pri tej priliki je msgr. Premrl mlademu kralju podaril dva zvezka svojih skladb ter dve sklopi ogromnih orgelj.

Med tem se je pred stolnico zbrala že velika množica ljudstva. Ko je kralj stopil iz cerkve, so z vseh strani zaorili pozdravni klici, na katere je kralj prijazno odzdravljal z roko. Skozi gost spiral ljudstva, ki je neprestano manifestiralo za mladega kralja in kraljevijski dom, se je priljubljeni kralj odpeljal proti trimostju in v smeri proti St. Vidu nadaljeval pot na Bled.

Zahteva po Pokojninskem zavodu v Zagrebu

Zagreb, 11. sept.

Vprašanje ustanovitve pokojninskega zavarovanja je postalo zelo aktualno tudi v Zagrebu. Z največjim zanimanjem pričakujejo vsi privatni nameščenci uspeha ankete, ki bo v nedeljo v Zagrebu. Na tej anketi bodo navzoči delegati vseh organizacij privatnih nameščenec. Z ustanovitvijo pokojninskega zavarovanja bi bilo rešeno eno največjih socialnih vprašanj, ki zadeva veliko število privatnih nameščenec. Včeraj je imel o tej zadevi zanimivo predavanje Albert Vizjak, šef oddelka za socialno zavarovanje v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Kot strokovnjak je g. Vizjak nazorno prikazal vse problem socialnega zavarovanja in razložil tudi vse sisteme sedanega zakona o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščenec. Na tem sestanku se je predvsem poudarjalo želja, da se uvede pokojninsko zavarovanje za vse kraje v državi na isti način, kakor je to zavarovanje vpeljano v Sloveniji in v Dalmaciji. Zavar-

vanje se mora razširiti tudi na trgovske pomočnike.

Na zborovanju »Merkurja« ki je sledilo predavanju g. Vizjaka, se je poudarjalo tudi dejstvo, da je društvo »Merkur« prej svetlovalo, da se nameščenci zavarujejo pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, da pa se je v praksi pokazalo, da je to zavarovanje v resnici nemogoče, da pa je potreben za to poseben zakon, po katerem bi bilo tako zavarovanje bolje urejeno. Po zakonu bi se tako razširitev zavarovanja dala izvesti. Društvo »Merkur« izraža svoje težnje v zahtevi, da se v skladu s finančnim zakonom ustanovi v Zagrebu poseben zavod za pokojninsko zavarovanje privatnih nameščenec. S tem zavarovanjem bi se pozneje združilo tudi zavarovanje privatnih nameščenec za primer bolezni in nesreče. Na ta način bi bila privatnim nameščenec izpolnjena davna želja, da dobe svojo posebno organizacijo socialnega zavarovanja privatnih nameščenec izven Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Dva naša planinca v italijanskih zaporih

Ljubljana, 11. septembra.

Tretjega septembra sta dva znana ljubljanska planinca, od katerih je eden državni, drugi pa zasebni uradnik, odšla v Julijske Alpe z namenom, da se vrnejo do 7. t. m. ker sta morala te dni nastopiti službo. Toda tega dne se planinca nista javila v uradih. Ko so iz uradov začeli poizvedovati, kaj je z njima, se je ugotovilo, da se sploh nista vrnila v Ljubljano. Razumljivo je, da je v zvezi s tem nastalo tako domla, kakor v uradih precejšnje razburjenje. Nekateri so pričeli tolikih planinskih nesreč, ki so se že letos pripetile, začeli eklepati na kako nesrečo. Poizvedbe za turistoma pa niso segale daleč, ker je za njima na Moistrvki izginila vsaka sled. Predvčerajšnjim pa sta se turista nepričakovano vrnila v Ljubljano čila in zdrava. Pripovedovala sta, da sta pod Moistrvko v megli zašla na italijansko stran. Tam sta padla v roke italijanski obmejni straži, ki je oba turista osumila špijonaže ter ju odvedla v Tolmin. Tam sta morala turista cele tri dni prečepeti v zaporu. Odvzeli so jima tudi prstne odtiske in izvršili prav obsežne in temeljite poizvedbe. Končno pa so oblastni organi le uvideli, da gre za navadno zgrešitev poti in so oba turista 10. t. m. izpustili iz zapore ter jima dovolili povratek v Jugoslavijo.

Za boljše cene sliv

Belgrad, 12. septembra. AA. Na seji gospodarsko-finančnega odbora, ki se je vršila včeraj dopoldne od 10. do 13., so razpravljali o intervenciji države na tržišču suhih sliv, dalje o uredbi za pospeševanje svilarstva in o izvozu kodelje. Na predlog kmetijskega ministra v soglasju z ministrstvom za trgovino in industrijo je odbor sklenil, da bo država s pomočjo Pooblaščenice izvozne družbe intervenirala na trgu s cenami, ki jih bo določila kmetijska vlada. Odbor je sprejel besedilo sklepa ministrskega sveta in besedilo uredbe o tej intervenciji. Predvidene so minimalne cene po 280 din za navadno garnituro in 300 din za veliko garnituro franko vagon pariteta Brčko. Cena velja za zdravo in pravilno posušeno blago, ki jo bo družba plačevala dobaviteljem, pa najsi so to trgovci, zadržuje ali pridelovalci. Če bodo cene na tujih tržiščih višje, bodo povišane tudi odkupne cene.

Ker je v zadnjih letih svilarstvo precej nazadovalo, tako da je zdaj v nevarnosti, da propade, je kmetijski minister v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo predpisal uredbo o pospeševanju svilarstva, ki bo določila posebne cene za odkup svilenih zapredkov. Cene, ki bodo za tovarne obvezne, bo določilo vsako leto kmetijsko ministrstvo v sporazumu z ministrstvom za trgovino in industrijo. Uvedena bo takisto posebna nadzorna uvozna pristojbina za svilo.

Odbor je razpravljal tudi o izvozu naše kodelje v zvezi s sklepom Narodne banke, da je dovoljen samo izvoz za devize, ne pa za plačilo v kliringu. Ker je zaradi tega sedaj položaj tak, da utegnje cene kodelje močno pasti, kar bi zadelo pridelovalce, in jih odvrglo od nadalje setve konoplje, je kmetijski minister v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo predložil to važno vprašanje gospodarsko-finančnemu odboru ministrov, ki je o njem razpravljal na svojih zadnjih dveh sejah. Po izčrpi proučitvi tega vprašanja, je odbor zavzel stališče kmetijskega ministra, naj se konoplja v interesu našega gospodarstva izvažajo prosto v vse dežele, torej tudi s plačilom v kliringu.

Bjelina, 12. septembra. m. Jugoslovanski narodni pokret »Zbor« je imel v Bjelini prvo večje zborovanje. Na njem je govoril vodja vsega pokreta Dimitrije Ljotić. Zborovanje pa se je proti pričakovanju Ljotićevih osumišnikov spremenilo v demonstracijo k fašizmu.

Kolektivna pogodba med TPD in delavci v cementarnah

Ljubljana, 12. septembra.

Pred kratkim sklenjena nova kolektivna pogodba med rudarji in TPD je obsegala zgolj rudarje, dočim je bilo glede delavcev v cementarnah TPD določeno, da se bo za nje sklenila posebna kolektivna pogodba. Včeraj je bila pri TPD v Ljubljani razprava za to pogodbo in so delavstvo zastopali za Jugoslovansko strokovno zvezo Filip Kriznik, Zvezo rudarjev Arh Jurij, za Delavsko zbornico Jurij Stanko, za organizacijo obratnih zaupnikov Lukner Jože. Razprava je trajala ves dan in se je v bistvu dosegel sporazum. TPD je pristala na uvrstitev delavstva v cementarnah v iste kategorije, kakor jih imajo rudarji, zvišala je doklade za en dinar dnevno in pristala na povišanje temeljnih mezd prav tako za en dinar. Tako bo delavec pri

cementarni imel na dan 2 din poviška. Prav kakor rudarji dobijo tudi ti delavci po isti lestvici deputatni premož. TPD se je tudi v načelu izjavila pripravljeno plačevati za najtežja dela, zlasti v vročini, nekoliko višje meze. Nova pogodba prinaša delavstvu povprečno 8 odstotkov višje meze. Stopa pa v veljavo že takoj in z močjo od 1. septembra. Delavski zastopniki, ki so bili pri pogajanjih, pogodbe še niso podpisali, ker jo morajo preje objaviti delavstvu in od njega dobiti pristanek. Zato je za ponedeljek popoldne v Delavskem domu v Trbovljah sklicano zborovanje delavcev v cementarnah. Če bo delavstvo odobrilo predlog pogodbe, bodo že v torek končno veljavno tudi delavski zastopniki podpisali pogodbo pri centrali TPD.

Pred finančno afero?

Ljubljana, 12. septembra.

V nekem večjem podjetju v bližini Ljubljane so bile v zadnjem času izvršene neke davčne revizije. V zvezi s tem se govori, da so finančni organi prišli na sled nepravilnostim v davčnih in laskanih zadevah, zaradi katerih je bila oškodovana država za večjo vsoto. Proti upravi dotičnega veleposesniškega podjetja je uvedena preiskava, ki je še v teku in zaradi tega podrobnejših podatkov še ne moremo objaviti. Kakor pa vse kaže, stojimo zopet pred večjo afero, ki utegne dvigniti dokaj prahu morda tudi v Ljubljani.

Reorganizacija imovinskih občin

Belgrad, 11. sept. AA. Glede uredbe o reorganizaciji in saraciji krajskih imovinskih občin je gospodarsko-finančni odbor ministrov sklenil, naj se sestavi medministrska komisija, ki bo predlog te uredbe v najkrajšem času proučila. V komisiji so za notranje ministrstvo inspektor dr. Vlaškalin, za finančno ministrstvo svetnika ministrstva Josip Lalić in Stevan Kostić ter računski kontrolor Stevan Zukić, za pravosodno ministrstvo sodnik dr. Strukeš, za kmetijsko ministrstvo načelnik Vujnović in za ministrstvo za gozdove in rudnike inspektor inž. Markić in inž. Sekulić. Komisija je začela svoje delo 9. septembra in ga nadaljuje te dni.

Naše letošnje grozdje

Belgrad, 12. septembra. Kmetijsko ministrstvo je uredilo statistične podatke in oceno letošnje količine in kakovosti grozdja. Pridelek grozdja bo znašal v vardarski banovini 208.106 metrskih stov, v vrbski 5416, v dravski 414.913, v drinski 88.561, v dunavski 2.757.127, v zetski 156.791, v moravski 1.124.348, v primorski 1.123.684, v savski 1.115.522, uprava mestaa Belgrada 45.000. Skupni pridelek ceno na 6.984.468 metrskih stov. Kakovost je srednje dobra.

Čehi kupujejo pri nas pšenico

Belgrad, 12. septembra. m. Češkoslovska vlada je sklenila, da bo kupila v Jugoslaviji 10.000 vagonov pšenice. Od teh 10.000 je količina 5000 že zaključena.

Dr. Stojanović ni zažgal otrok

Belgrad, 12. septembra. m. Državni kemični laboratorij, v katerem so preiskovali pepel iz peči zdravnik dr. Stojanovića, ki je bil obtožen, da je sežgal otroke, je ugotovil, da ves pepel sestoji samo od sežganega lesa ter da so vse obdolžitve proti dr. Stojanoviću brez podlage.

Vesti iz Belgrada

Uroševac, 12. septembra. m. V bližini Uroševca se je včeraj pripetila avtomobilska nesreča. Iz nepojasnjene vzroka se je avtomobil prevrnil v cestni jarek. Težko je bil ranjen voznik, nekaj potnikov pa je dobilo lažje poškodbe.

Beograd, 12. septembra. m. Včeraj so zastopniki vojninskih kmetov obiskali nekatere ministre, katerim so razložili svoje želje glede razdolitve kmetov. Delegacija je spregled tudi minister dr. Miha Krek.

Belgrad, 11. septembra. AA. Dodatek k vojni ceni, ki se bo pobiral v korist Rdečega križa od 20. do 26. t. m., se ne bo plačal za tele vozne listine: za peronske listke, delavske tedenske listke, brezplačne listke, dijaške mesečne listke, mesečne listke za javne uslužbenke, preplačilne listke, kreditirane vojaške belice in vojaške registre.

Belgrad, 11. septembra. AA. Ker je nastalo v praksi različno tolmačenje čl. 17 splošnega pravilnika o znižani vožnji in prevozu, ki velja za rezervne oficirje in rezervne uradnike, je generalno ravnanje državnih železnic izdalo tole pojasnilo: Po prejšnjem pravilniku so imeli rezervni oficirji trikrat letno znižano vožnjo na ta način, da so plačali vožno ceno 3. razreda za 2. razred in vožno ceno 2. razreda za 1. razred. Razen tega je vsako potovanje tja in nazaj računalo kot ena vožnja.

Izpememba o novem pravilniku je le v tem, da morejo rezervni oficirji in rezervni vojaški uradniki potovati v poljubnem razredu in v vlaku z ugodnostjo 50 odstotkov popusta od rečne vozne cene. Število potovanj je dejansko ostalo isto, le da se vsaka vožnja računa kot eno potovanje. Ker je v legitimacijah za rezervne oficirje, ki so bile izdane po starem pravilniku, predvidenih samo šest razpredelnic za pet potovanj in sicer tri za odhod in dve za povratek, se za to leto rezervnim oficirjem ne bodo izdale nove legitimacije, marveč bodo veljale dosedanje, v kolikor niso izkoriščene, in sicer s tem, da bodo rezervni oficirji in rezervni uradniki na podlagi teh legitimacij dobili tudi 50 odstotni popust od redne vozne cene.

20.000.000 za srbske zadruge

Belgrad, 12. septembra. Včeraj od 10.30 do 13 se je vršila pod predsedstvom finančnega ministra Letice seja finančno-gospodarskega odbora ministrov. Seji so prisostvovali ministri Letica, Svet, Stanković, Vrbanić, Dj. Janković, Voja Djordjević in Miha Krek. Na seji so sprejeli te-le sklepe:

1. da bo izvoz konoplje prost, odnosno da se ukine dosedanja omejitev glede dirigiranja izvoza v neklirnske države;
2. da država preko »Prizada« intervenira na tržišču suhih sliv, da se pridelovalcem zagotove kar najboljše cene;
3. sprejet je načrt uredbe o pospeševanju svilarstva, ki proizvajalcem zagotavlja ugodnejše odkupne cene za svilne zapredke;
4. podeli se državno poročstvo za kredit pri Privilegirani agrarni banki do 20.000.000 din za glavno zvezo srbskih poljedelskih zadrug.

Slovenski tabor v Novem mestu

Se en dan nas loči od velikega ljudskega tabora v Novem mestu. Jutri ob 9 se bodo zgrnile množice dolenskega ljudstva na lepi in ogromni novomeški glavni trg kralja Petra, kjer bodo manifestirale za narodne svetinje in svojega voditelja, za močno in na zdravih temeljih grajeno Jugoslavijo in za družabni red, kjer naj bo mesto za vsakega poštenega in pridnega državljanca. Se en dan in zaigrale bodo godbe, naši fantje na konjih in koleših, katerim se bodo pridružili možje in žene v lepih narodnih nošah in s popevko na ustnicah se bodo z dveh krajev zgrinjali pred tribuno, da slišijo besedo voditeljev, da vidijo one, ki niso zapustili naroda v njegovih najtežjih trenutkih in so trpeli zanj; zbrali se bodo, da jim dajo pobude in dobro besedo za težko sedanjost. In zamajale se bodo vrste in izpovedale besedo, vso lepo in mogočno, polno optimizma za svetlo bodočnost.

Voditelji bodo prišli — in narod se bo zgrnil okoli njih, da bo kot en mož izpovedal svojo voljo, ki mnogim ne gre v račun: voljo, da živi, voljo, da dela, voljo, da ustvarja svojo bodočnost.

Zato bo dan 13. sept. svetel dan dolenskega ljudstva. Zato pridite tudi oni, ki ljubite našo Dolensko, ta dan vsi v Novo mesto — na veliki praznik slovenske misli, da se navdušite, da se veselite skupno z dobrim dolenskim ljudstvom lepega dolenskega praznika.

Sporod bo naslednji:

Ob 5 budnica.

Ob 6.18 prihod belokranjca, ki odhaja iz Metlike ob 4.55 in iz Črnomlja ob 5.20, ob 7.52 prihod ljubljancina, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.25, Grosupljana ob 6.06, iz Trebnjega ob 7.19.

Od 8 do pol 9 urejevanje sprevedov pri Košarkovi gostilni za levi breg Krke in na Grmu za desni breg.

Točno ob pol 9 se pričeta spreveda s koleniki, kolešarji, narodnimi nošami ter ostalimi udeleženci na glavni trg.

Ob 9 se prične zborovanje na glavnem trgu. Govorili bodo zastopniki in voditelji ljudstva ter gg. ministri: Krek, Kožulj, Kulovec itd. Pride najbrž tudi dr. Korosec. Govori se bodo prenašali z ojačevalci.

Zborovanje bo končano najbrž ob 12, da bo onim, ki pridejo z vlaki, mogoče povratek proti Ljubljani ob 12.37, proti Metliki ob 13.20.

Udeležencem ljudskega tabora! Udeleženci ljudskega tabora se bodo lahko udeležili službe božje ob 7 in ob pol 8, v franciskanski cerkvi pa ob 7 in ob 8. — Ker se je dosedaj priglasielo veliko udeležencev s prošnjo, da bi jim poslali taborni znak in jim tega ne moremo poslati radi prekratkega odmerjenega časa, obveščamo vse, da bodo ti znaki naprodaj v nedeljo od 7 do 8 jutraj v vezi Prosvetnega doma v Novem mestu. Svetujemo vsem, da si v tem času kupijo znak. Najbolje je, če pošljejo tjakaj svojo vožnjo, da kupi znake za vse svoje udeležence.

Drva v Anglijo

Po sankcijah z Italijo so ostale zaposlene le tiste ladje naših paroplovnih družb, ki so obratovala s Črnim morjem in Ameriko. Na vseh progah po Sredozemskem morju pa je bilo opaziti zastoj. Zadnje mesece pa se opaža, da postaja Anglija nov trg za naša drva. V kratkem bo odplulo iz Splita v Anglijo pet velikih tovornih ladij polnih drv. Nova naročila pa prihajajo iz Nemčije in Nizozemske. Naši mornarji upajo, da bodo spravili v promet tudi še druge ladje, čim bo urejen plačilni promet z Italijo.

Vesti od 12. septembra

Vprašanje nemških kolonij in vrnitve teh kolonij je po sodbi angleškega časopisja trenutno edino veliko svetovno politično vprašanje. Da je to res, kažejo nad vse drzni govori funkcionarjev nemško-narodne socialistične stranke na niirberškem kongresu.

Zaradi simpatij s špansko vlado so v srednji Italiji aretirali več fašistovskih funkcionarjev, ki so s svojimi besedami izražali simpatije levičarskemu gibanju v Španiji.

Pomorski sestanek med Anglijo in skandinavskimi državami, Norveško, Švedsko in Dansko, se prične v ponedeljek v Londonu.

Odstopili so novi španski diplomatje in sicer poslanik v Bernu, poslanik v Soliji, podkonzul v Los Angelesu in konzul v Atenah.

Edvard VIII. in španski kralj sta se najbrž dobila v dunajski okolici, kamor je šel Edvard VIII. na lov.

Velike preslave Rydz Smiguy so priridili po poročilih iz Varšave naravnost triumfalen sprejem na vsaj poti od meje do prestolnice.

Poljski in češki bojovniki bodo, kakor so se dogovorili na kongresu Fidaca v Varšavi začeli delati za zblizanje med obema sprtima slovanskima narodoma.

Lloyd George namerava oditi v Francijo in se tamkaj sestati s predsednikom vlade Blumom.

Vesti o atentatu na kralja Zogua Presbureau odločno demantira. Te vesti so prav tako tendenciozne, kakor so bile nedavne vesti o nekih uporih v Albaniji.

Stiri japonske vojne ladje so dobile ukaz, da odplujejo v južne kitajske vode.

Kralj Edvard VIII., ki se zdaj mudi na Dunaju, je danes sprel v avdijenci zveznega kanclerja dr. Schuschniggga.

Delavci ene največjih avtomobilskih tovarn v pariški okolici so sklenili stopiti v stavko. Kaže, da bi se ta stavka utegnila razširiti še na nekatere druge tovarne v pariški okolici.

Naročate „Slov. dom“

Po berlinski olimpijadi

Se dolgo ne bodo utihnili glasovi o berlinski olimpijadi po svetovnem časopisu. — Povsod se obujajo spomini in z občudovanjem pišejo o gromni udeležbi, o vzorni organiziranosti in tu in tam se ne redko tudi sliši in bere pohvalna beseda o nemškem nacionalizmu. — Seveda pa skrbi tudi nemško časopisje, da se ne pozabi tako kmalu uspeh, ki ga je dosegel nemški narod pod novim vodstvom nacionalno-socialističnega režima. Temu pomagajo tudi nemška strokovna glasila.

Športni zakoni

Sef higijenskega oddelka notranjega ministrstva, ministrski svetnik dr. Gütt, je objavil v reviji »Deutsche medizinische Wochenschrift« pomenben članek, kjer govori o medsebojnih odnosih športa, rase in zakona. Zanimivi so zaključki članka. V Nemčiji se sicer res pridiga in tudi službeni nazor je tak, da se rasa ne da menjati niti spremeniti, kljub temu pa poskuša dr. Gütt v svojem članku dokazati, da so za zboljšanje rase potrebni tako zvani športni zakoni. Pomen telesnih vaj leži v tem, da zboljša fizično konstrukcijo človeka. Tako zboljšanje se res ne da podedovati, ker potomci so prisiljeni, da začnejo znova in da šele z fizičnim naporom dosežejo svojo telesno harmonijo. Kljub temu pa je zakon med športnikom in športnico velike važnosti, posebno s stališča higijene

rase, ker otroci — čeprav ne podedujejo fizične harmonije — podedujejo kljub temu naklonjenost k športu. Zaradi tega je treba samo obžalovati — tako pravi dr. Gütt — da mladi športnik odnosno športnica vzame za svojega zakonskega druga človeka, ki je telesno slabo razvit.

V vojni se izkaže prvenstvo rase

Potem nadaljuje dr. Gütt, da prave borbenosti pri mladini ni mogoče vzgojiti s telesnimi vajami. Volja za borbo je prirojena stvar, kakor je posebnost pokazala svetovna vojna. V času svetovne vojne ni bilo v Nemčiji športne navdušenosti, toda bilo je mnogo prirojene borbenosti. Zlata medalja, pridobljena na olimpijskih igrah, še daleč ni dokaz hrabrosti, a še manj je dokaz višje rase. Sele vojna bo dokazala, katera rasa je višja. Zaradi tega športniki in športnice store najboljše, ko se mislijo poročiti, da se prej prepričajo, če so znali predniki ženina ozir. neveste ne samo dobro gojiti šport, ampak tudi na fronti vpiati »hura«.

To so misli, ki jih razvija dr. Gütt, in ki so značilne za ves nemški fašistični svetovni nazor. — Kakor so za našega človeka skoraj smešne te ugotovitve, vendar so nemškemu narodu vodnice, za katere se bo ob prvi priliki boril tudi za življenje in smrt.

Obisk muzeja na dunajskem Ringu

Malo nenavaden muzej leži v samem središču Dunaja na Ringu, muzej, ki obsega zbirko 20.000 človeških lobanj.

Lobanje so lepo nastavljene po vitrinah, ki se vrstijo vzdolž sten, in pripadajo eksotičnim afriškim plemenom, rasam, ki so že zdavnaj izumrle, Egipčanom izpred 5000 let in plemenom Maorijcev z Nove Zelandije. — Vsa mogoča plemena, ki so živela od najstarejših časov na teritoriju nekdanje Avstrije so zastopana z eksemplari v tem muzeju: Od ljudi s kamene dobe, z bronaste, od prebivancev stavb na kolen, vojakov rimskih legij itd. Najstarejša lobanja, ki so jo našli v neki jami na Moravskem, pripada baje človeku s kamene dobe in je stara že svojih 30.000 let. Nekateri od lobanj

so okrašene z različnimi slikami, ki predstavljajo cvetje, križe, vence itd.

Seveda nimajo pristopa v ta muzej navadni radovedneži. — Zbirka lobanj je dostopna samo znanstvenikom, ki se poglobljajo v študij o človeškem izvoru, komparativne medicine itd.

Ob pogledu na teh 20.000 človeških lobanj si je lahko vsakdo kmalu na jasem, kako malo drži delitev človeštva na dolikocelole in brachycefale. Nasprotno, vse dobe so imele, in to istočasno v posameznih pokrajinah, ljudi s podolgovato lobanjo (dolikocelole) in ljudi z okroglo lobanjo (brachycefale). Lobanja iz moravske jame ima isto obliko, kakor jo ima lobanja današnjega prebivalca Kanarskih otokov. — Lobanje, ki so zaznamovane

Pred 15 leti je umrl Enrico Caruso, največji tenorist in pevec vseh časov. Slika ga kaže v njegovi edini filmski vlogi, nemi seveda.

Zeleni pekel

»Voda!« je vzkliknil in veselo vihtel klo-buk.

Pri tej besedi se je blagoslov narave sklonil nad najini goli glavi, da sva v hipu pozabila na vso jezo. Živali ni bilo treba nič več priganjati. Kljub temu, da sta bili trudni, sta se vendar spustili v dir, da naju je v sedlu metalo sem in tja in da sva morala prav živahno rabiti svoji palici, s katerima sva razgrinjala v stran ovijalke in svetlo zeleno trnje gostega grmičevja.

Jezdila sva kake četrt ure, potem sva dospela na gozdno jaso. Čez jaso se je skoraj povprek vlekel rdeč žleb, ki je ležal skrit med suhim koreninam grmičevja. Žleb se je stekal v dolgem, globoko zeleno globel, ki je delila jaso na dveje.

»Potok!« je dejal Tigrovec in se zavihtel iz sedla.

Ovila sva vajeti okrog rok ter trudno korakala čez travnik.

V srcu nama je divjalo razbrzdano poželenje po vodi. Kar naprej sva se spogledovala in se smejala, kakor dva bedaka. To je kazalo, kako zelo sva hrepenela, da bi se ta dan nehala.

Naglo sva stopila na breg in pogledala navzdol. Tedaj pa nama je iz grl planil zamolkel vzklik, ki je naglo zamrl. Do koder so mogle seči najine oči, je bilo dno vodne struge suho

in pokrito z gladkimi škrljenci.

Tigrovec se je takoj spet obvladal. Da, danes niti več natančno ne vem, če ni vse začeto razburjenje izvrelo samo od mene. Obrnil je svojega mežga nazaj in ga napeto opazoval. Na kratko je žival še enkrat pogledala na strugo, gibala glavo zdaj sem zdaj tja ter si z vso silo prizadevala, da bi zavohala vodo. Ne da bi prenehala, je vlekla vajeti in hotela teči ob potoku navzgor.

Tigrovec me je pogledal.

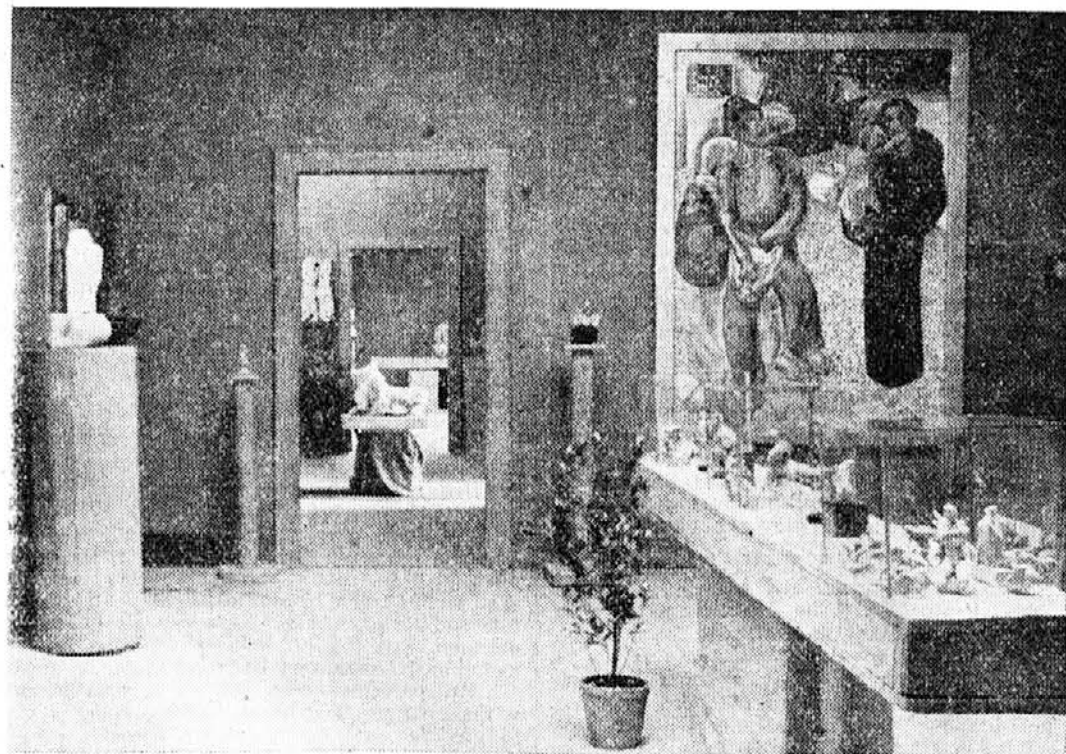
»Tudi dalje gori mora biti voda,« je rekel. »Najbrž v kaki senčnati luknji pod bregom, kamor sonce ni moglo seči s svojimi žarki. Pritrđite svojo spalno mrežo, razbrzdajte konja, zakurite pošten ogenj in držite svojo puško pripravljeno. Jaz grem nazaj.«

»Toda, kaj bo pa z našo jezo,« sem mu ugovarjal jaz.

Udaril se je po čutari za vodo.

»Tovariši so najbrž kako uro daleč za nama. Svojo pot si moraja krčiti s silo. Jaz imam svetilko, toda ne bi se rad izgubil. Ogenj naj nam kaže pravo smer. Če pa to ne bo držalo, bom trikrat naglo zaporedoma ustrelil iz svoje puške, vi pa mi morate odgovoriti. Brž, ko bo ogenj pošteno gorel, gresta lahko gledat, kje bi bila voda. Toda nikar ne pustite mežga v vodo prej, dokler se ne bomo mi sami preskrbeli z njo. Na svidenje!«

Gozdna senca je požrla njegovo visoko, plečato postavo. Ko sem se spravljaj na svoje delo, sem slišal njegov glas, ki je prepeval neznano pesem in polagoma izzvenel v daljavi.

Pogled v razstavo akad. slikarja in kiparja Franceta Kralja. Razstava spada po obsegu in vsebini med najpomembnejša letošnja umetnostna dejanja.

kot podolgovate in katere smatrajo nekateri znanstveniki za znak višjih in inteligentnejših ras, se nahajajo prav tako pri Hotentotih, o katerih se ne bi moglo trditi, da so prav mnogo prispevali k naši civilizaciji in kulturi.

Sicer pa je bila oblika glave moda, kakor je pač z vsemi stvarmi. — Egipčani v starodavnih časih, pleme Inka — v dobi, ko so ga Spanci podjarmili, Normani, Tulužani — pred dobrim stoletjem, današnji Papuanci z Novih Hebridov, vsa ta ljudstva so umetno podaljševala svojim otrokom glave. V novejši dobi so obvezali malčku glavo z namenom, da se podaljša, kolikor je pač mogoče. Pri plemenu Inka je pomenila podolgovata glava plemenitost. Tudi v Franciji so prebivalci Pirenejev, dajali svojim otrokom kape na glavo, katere so pritrdili z železnimi ploščicami. Na srečo je ta nesposobna moda že popolnoma zginita zaradi napredka in splošne ljudske vzgoje.

Divja plemena imajo svoje kirurge

Zbirka lobanj pa tudi jasno dokazuje, da zdravniki pri divjih plemenih niso vedno samo čarovniki in šarlatani, ampak da bi mogli nekateri med njimi postati veliki kirurgi. Res moremo — in to ne brez začudenja ugotoviti, — da mnoge lobanje divjakov nosijo na sebi znake uspele kirurške intervencije.

To posebno velja za Polinezijske, ki drugače niso še toliko civilizirani, da bi se med seboj

morili z različnimi plini, bombami z avijonov in tanki, ampak poznajo le orožje: kij, lok in puščico. Sedaj je znano, kako negujejo in zdravijo Polinezijski ranjence, ki so ranjeni na glavi. S pomočjo finega kamna kirurg dvigne kožo na ranjenem delu lobanje; potem umije rano z kokosovim mlekom, ki je tako čisto kakor naša sterilizirana voda; končno pa odstrani s pomočjo neke vrste pincete iz kamna iveri kija ali konico puščice, ki je ostala v lobanji. — Ko je vse to narjeno, pa obloži rano z listjem neke vrste rastline, ki pospešuje zdravljenje. — Na mnogih lobanjah v muzeju na Ringu sem videl sledove take operacije, ki je omogočala ljudem, da so še dolgo živeli.

V nekaterih pokrajinah v Evropi — posebno pa v neki provinci Avstrije — kmetje krasijo lobanje z risbami rož, križev in vencev; mrtve izkopljejo po določenem času, da jim morejo potomci okrasiti lobanje. — Tako okrašene lobanje prednikov potem zbirajo v neke vrste mavzoleju. — Ista navada je še v običaju pri Maorijcih z Nove Zelandije, samo s to razliko, da mrtvih ne pokopavajo, ampak jih obešajo na veje dreves, da jih ptiči in mrčes mnogo prej očisti za tako delo.

Človeška narava je vedno ista. Muzej lobanj nam to potrjuje znova. In obiskovalec, ki pride v muzej, se ne more ubraniti, da ne bi pomislil na Hamletov govor pred lobanjo uboge Yorike.

Bikoborba v Madridu

»Dne 18. m. so imeli v španski prestolnici prvo bikoborbo med meščansko vojno. Množica je napadla velikansko poslopje. V nasprotju z nekdanjimi razmerami so zasedli preprosti delavci tudi najdražje prostore. Drage pahljace, čipke in briljanti so izginili. Moški so sedeli v samih telovnikih. Glavni športni sodnik, ki se je nahajal v nedkani kraljevski loži, si je celo zavihal rokave. Množica je z dvignjenimi pestmi pozdravljala bikoborec in vzklikala svobodni Španski. Prijubljen matador El Estudiante je sijajno prebodel biku srce, vtaknil meč v pesek in nenadno zahtel. Množica ga je zasula s cvetjem. Njegov brat, vojak v vladni vojski, je padel en dan poprej pri spopadu z vstaši v gorovju Guadarami... Neki »bonderiljer« (bikoborec, ki draži bika s puščami) je stopil na oder v popolni bojni opremi: milienika in se preoblekel v svoj krog. Tudi ta nastop je bil deležen viharnega ploskanja. Inozemski poročevalci enoglasno pišejo o čudni brezbriznosti gledalcev, ki se niso spomnili, da se vrši istočasno krvava bitka za usodo Madrida samega.

Prva pošta

Francosko pošno ministrstvo je priredilo v svojih prostorih zgodovinsko razstavo, kjer so razstavljeni tudi prvi nabiralniki za pisma. Nosijo grb grofa Nagina de Villageois, ki je leta 1853 kot prvi podjetnik za 40 let odkupil redno pisemsko dostavo. Na glavni pošti v Parizu je prodajal posebna potrdila o plačani poštnini, billets de

port payé, ki so se nalepila na pisma in torej pomenijo najstarejše poštne znamke. Imela so vrednost 5 centimov, a na žalost se niso ohranila. Pritrdila so se namreč samo z enim robom, da bi jih lahko odtrgal in uničil uradnik pri pobiranju pošte. Zato je razvidno iz uradnih spisov, da je bila odmerjena prvim nabiralnikom zelo kratka življenjska doba. Prihodnje leto so že bili odstranjeni, ker so redno spuščali noter pariški paglavci žive miši, ki so pokvarile pisma.

Foto amaterji pozor!

Nudimo Vam po najnižji ceni popolnoma nove krasne foto albume, foto ogličce, navadne albume za razglednice ter spominske knjige.

Bogata zaloga Konkurenčne cene

Prodajalna H. Ničman

Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2